tussen Duin & Dijk

Natuur in Noord-Holland: Jaargang 9 2 ● 2010

Provinciale Organisaties Flora en Fauna
In 2000 is een aantal provinciale en regionale organisaties in Noord-Holland gaan samenwerken onder de naam Provinciale Organisaties voor Flora en Fauna Noord-Holland (POFF). Tot nu toe nemen hieraan deel de SVN, de Vlinderstichting, NOZOS, RAVON, KNNV, de weidevogelwerkgroepen, de Vrijwilligersraad van de Natuurverening Waterland en de Stichting Zoetwatervissen. De POFF staat open voor alle nog niet aangesloten vrijwilligersgroepen die zich actief bezighouden met natuur-onderzoek. De POFF hoopt door samenwerking het natuuronderzoek te stimuleren en te versterken. In het verleden was sprake van versnippering van activiteiten, waardoor belangrijke informatie dikwijls beperkt bleef tot de eigen groep. De POFF wil kennis van en gegevens over flora, fauna en landschap bekend maken bij zo veel mogelijk vrijwilligers.

Dagelijks bestuur Provinciale Organisaties voor Flora en Fauna (POFF)
Voorzitter: Wim Ruitenbeek
Coördinator: J. Beets.
Correspondentie per e-mail: j.beets@landschapnoordholland.nl

Bij de POFF aangesloten organisaties:
De Vlinderstichting
Contactpersoon: Klaas Kaag, Kofstraat 14, 1784 RP Den Helder.
Tel. 0223-630144. e-mail: klaas.kaag@hetnet.nl
Vrijwillige Weidevogelbescherming, Landschap Noord-Holland
Contactpersoon: Stijn van Belleghem, Postbus 257,
1900 AG Castricum. Tel. 0251 662248.
Noord-Hollandse Zoogdierstudiegroep (NOZOS)
Contactpersoon: Jan Wondergem, Gele varaan 64,
1704 TK Heerhugowaard. Tel. 072 5740614,
e-mail: jwondergem@sbwinfra.nl
Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland (SVN)
Contactpersoon: Wim Ruitenbeek, Nassauplein 17,
1815 GN Alkmaar. Tel. 072 5124089.
Vrijwilligersraad van de Vereniging voor agrarisch natuur en landschapsbeheer Waterland. Land en Dijken
p/a: Koemarkt 53 I, 1441 DB Purmerend.
Stichting Zoetwatervissen Noord-Holland
Contactpersoon: Sjoerd Veenstra, Raadhuisstraat 58, 1541 JD Koog aan de Zaan. Tel. 075 616 3924, e-mail: s.o.veenstra@wxs.nl
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Gewest Noord-Holland (KNNV)
Contactpersoon: Jan Marbus, Dorpsstraat 10a, 1689 EV Zwaag
Tel. 022 923 0419, e-mail: dehoornbloem@hetnet.nl
Stichting Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland, afdeling Noord-Holland (RAVON)
Contactpersoon: Gertjan Martens, Nieuwe Zonneweg 32,
1033 JN Amsterdam. Tel. 06-51215386

Abonnementen: Een jaarabonnement kost € 13,75.
U kunt zich aanmelden door een brief of een e-mail met uw naam en adres te sturen naar:

Landschap Noord-Holland
t.a.v. abonneeadministratie Tussen Duin & Dijk
Antwoordnummer 263
1900 VB Castricum

• Telefoon: 088-0064455 • info@landschapnoordholland.nl
• Rabo 119139510

Tussen Duin & Dijk is een onafhankelijk blad gewijd aan het onderzoek en de bescherming van de natuur en het landschap in Noord-Holland. Het wordt gemaakt voor en door vrijwilligers met een speciale passie voor natuur. Of die passie nu de hele natuur geldt, of specifiek vogels, vlinders, vissen of vleermuizen, planten, mossen of vossen. Het tijdschrift wordt uitgegeven door de Provinciale Organisaties voor Flora en Fauna (POFF) en verschijnt viermaal per jaar.

Redactie: *Frode Numan, Bert Pijs, Wim Ruitenbeek, Peter Spannenburg, David Tempelman, Frank Visbeen, Martin Witteveldt, Piet Zomerdijk, Miranda Zutt-van der Made.*
Vaste medewerker: *Jos Zwarts.*
Redactieadres: *Frank Visbeen, Blauwpijpstraat 6, 1019 KW Amsterdam.*
e-mail: redactie@tussenduinendijk.nl
Website: *http://www.tussenduinendijk.nl*
Redactieraad: *Friedjof van den Bergh, Bert Buizer, Nico Jonker, Klaas Kaag, Jan Marbus, Erik Menkveld, Harm Niesen, Pim de Nobel, Kees Scharringa, Johan Stuart, Dirk Tanger, Mark van Til, Wim Tijsen, Ron van 't Veer.*
Vormgeving: *2B, Bredewold & Buczynski, Haringhuizen.*
Druk: *Springeruit Drukwerk, Schoorl.*
Oplage: *1400.*
© Auteursrecht voorbehouden. Overname is slechts toegestaan na voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.
ISSN: *1570-7261*
Richtlijnen voor kopij: *Auteurs wordt verzocht om de richtlijnen voor het schrijven van een artikel op te vragen. Zij dienen zich hieraan te houden. De richtlijnen kunnen worden aangevraagd bij bovenstaand redactieadres.*
Digitale Nieuwsbrief Ecoteller: *Voor nieuwtjes en oproepen betreffende inventarisaties in Noord-Holland: neem een gratis abonnement op de digitale Nieuwsbrief Ecoteller via www.ecoteller.nl. De nieuwsbrief verschijnt elke drie maanden.*

● *Haas en weiland op Wieringen. Foto's Bert Pijs.*

INHOUD

● Tekening: Jos Zwarts.

4 Verleden en heden. De aalscholver in het Zwanenwater.

7 Hazen tussen duin en dijk

● Hygrocybe vitellina. Foto: Fred Koning.

10 Paddenstoelen in het Zwanenwater

12 Overwinteren in Amsterdam. Op stap met Frank Majoor

16 Egels op Texel geteld

18 Dijkgatsweide, natuurparel in ontwikkeling

16 Nachtzwaluwen en maanlicht

22 Nieuwsflits

Opinie

Plaag

Onze weidevogels hebben zich vermoedelijk in de 19e eeuw in ons land gevestigd. Hoe dat precies in zijn werk is gegaan, is niet helemaal duidelijk. Wèl weten we dat deze vogels, die oorspronkelijk uit toendra's en de rivieroevers kwamen, hier een gebied aantroffen dat uitstekend aan hun biotoopeisen voldeed en waar ze zich in grote dichtheden konden vestigen. Een kunstmatig ontstaan, vrijwel boomloos gebied, met vooral kleinschalige veeteelt, een mozaiek van hooilanden, drassige weiden, droge graslanden, extensieve begrazing, dat veiligheid verschafte, voedsel en levenskansen voor de jongen. Dat landschap is in de loop der tijd verdwenen, opgeofferd aan de economische vooruitgang. Er lopen nu méér koeien in de wei (als ze er tenminste nog mogen lopen), er wordt meer kunstmest gebruikt, het landschap wordt droger, het gras groeit harder en wordt vaker gemechaniseerd gemaaid. En daarmee is het uitgelezen landschap waar kemphaan, watersnip, grutto, kievit, tureluur en scholekster zich thuis voelen, aan het verdwijnen. Voor een aantal soorten is het doek al gevallen: kemphaan en watersnip zijn vrijwel verdwenen, de grutto staat nu vooraan in de rij van afvallers. Maar de natuur zou de natuur niet zijn, als er zich geen nieuwe kandidaten zouden melden, die de open gevallen plaatsen innemen. En dat zijn de ganzen, onze nieuwe weidevogels, die zich in die droge graslanden met snel groeiend gras buitengewoon op hun gemak voelen. Die profiteren van de nog bestaande afwisseling in het landschap, met kleine moerasgebieden waar ze kunnen broeden en die enorme gedekte tafel met sappig eiwitrijk groen als voedselbron. Het begon met de grauwe gans, die binnen 20 jaar een algemene broedvogel is geworden. En Canadese gans, brandgans, kolgans en Indische gans volgden zijn voorbeeld. Het is een bekende regel: als het landschap verandert, verandert de dierenwereld die er leeft, en aan vogels kan je die verandering het eerst aflezen. De meeste boeren houden niet van ganzen, want die vreten hun gras en dat betekent schade. Daarop hebben we een antwoord gevonden: bestrijden en schieten! Merkwaardig toch, eerst wordt het landschap ongeschikt voor onze klassieke weidevogels en roept iedereen ach en wee. Maar als zich dan nieuwe kandidaten melden, noemen we dat een plaag.

Zo

Atlas van de Noord-Hollandse Broedvogels

Voorintekening gestart!

In december 2010 zal de nieuwe Atlas van de Noord-Hollandse broedvogels verschijnen. U kunt nu al uw exemplaar van dit bijzondere boek reserveren. Dat levert bovendien een flinke korting op. Bij voorintekening kost dit nieuwe, rijk geïllustreerde standaardwerk slechts € 19,50, exclusief verzendkosten. Na verschijnen zal de prijs € 24,50 bedragen. U kunt zich ook de verzendkosten à € 4,50 besparen als u op 11 december 2010 naar de Noord-Hollandse Natuurdag in de Aristo-zalen bij het NS-station Sloterdijk gaat of als u het boek afhaalt bij een lid van een vogelwerkgroep bij u in de buurt. U kunt voorintekenen via onderstaand e-mailadres:

broedvogelatlasnh@hotmail.com

en door vervolgens het verschuldigde bedrag over te maken op rekeningnummer 678363501. Vermeld duidelijk uw naam en adres. Geef aan of u het boek ophaalt op de NH Natuurdag of bij een lid van een vogelwerkgroep bij u in de buurt. Zie de website van de SVN: www.vogelwerkgroepennh.nl.
Als u het boek thuisgestuurd wilt hebben, maakt u € 24,- over.

De Atlas van de Noord-Hollandse Broedvogels is een gezamenlijke uitgave van de Samenwerkende Vogelwerkgroepen Noord-Holland en Landschap Noord-Holland.